

Engelsk vadegræs (*Spartina anglica*)

Videnskabeligt navn: *Spartina anglica*

Kaldenavn: Engelsk vadegræs

Status i Danmark: Invasiv¹⁷

Beskrivelse

Engelsk vadegræs er et robust, flerårigt græs, der kan blive 30-130 cm høj. Dens stængel er stiv, hul og 0,5-1 cm i diameter. Bladene er 0,5-1,3 cm brede og 36-46 cm lange, grågrønne og spidse¹. Blomsterstanden er et 12-40 cm langt opadrettet aks, der sidder spredt på hovedstrået. Den har lange, tykke underjordiske udløbere. Den ses ofte i tuer eller i lange bæltter langs kysten og på vaden^{1,2,3,5}. Arten er i stand til at tilbageholde og ophobe store mængder af sediment og kan tolerere at blive oversvømmet i mere end 9 timer².

Engelsk vadegræs, Fotos: Miljøstyrelsen

Forvekslingsmuligheder

Engelsk vadegræs kan forveksles med almindelig vadegræs (*Spartina x townsendii*), også kaldet hybrid-vadegræs⁴, men adskiller sig fra denne art ved grundlæggende at være kraftigere. Yderligere har den flere og længere aks og flere småaks⁵ og skedehinden er betydelig længere (2-3 mm hos engelsk vadegræs, 0,2-2 mm hos hybrid-vadegræs)^{3,5}.

Spredningsvej og nuværende udbredelse

En slægtskabsundersøgelse har kortlagt *Spartina anglicas* oprindelse. Man mener, at den amerikanske vadegræs (*Spartina alterniflora*), der er hjemmehørende i Nordamerika kom til England med ballastvand omkring 1829. I 1870 fandt man den første hybrid mellem amerikansk vadegræs og den i Sydengland hjemmehørende art *Spartina maritima*. Resultatet blev en steril hybrid *Spartina x townsendii*. Senere (omkring 1890) dannedes engelsk vadegræs ved en kromosomfordobling hos hybrid-vadegræs^{1,4,5}. Arten spredte sig hurtigt og blev efterfølgende udplantet mange steder i Vadehavet, da den er i stand til at tilbageholde og ophobe store mængder af sediment og derfor er velegnet i forbindelse med landindvinding og kystbeskyttelse⁶. I Danmark skete de første udplantninger i 1930 og 1931. 6000 planter blev importeret fra England og blev plantet 4 steder på Fanø og 10 steder langs kysten mellem Skallingen og den tyske grænse⁵. Der er desuden sket udplantninger langs den jyske østkyst i perioden 1948-53. Det kan desuden ikke udelukkes at arten har spredt sig fra England til Danmark. De seneste årtier har den spredt sig til nye lokaliteter mellem Djursland og til nord for Limfjorden, Læsø, Samsø og Odsherred, hvor den i dag er udbredt⁴. Den er formodentlig fortsat i spredning⁴. Hvor der forekommer egnede habitater, er arten almindelig til meget almindelig⁴. Den er registreret i 49 ud af 1300 Atlas Flora Danica ruder⁴, hvilket umiddelbart ikke lyder højt men det skal ses i forhold til det forholdvis begrænsede antal ruder, der dækker kyst med egnede habitater. Arten angives at trives bedst ved en salinitet mellem 10 og 20‰ og væksten

reduceres ved højere salinitet¹⁵. Saliniteten i danske farvande ligger mellem 7 og 33‰¹⁶. I Vadehavet og på Læsø, hvor arten er udbredt, er saliniteten på mellem 23 og 28‰¹⁶.

Datagrundlag for artens invasive status i Danmark

Vi benytter en skala fra 0-3 til at vurdere arterne i forhold til de seks parametre spredningspotentiale, levestedets bevarings- og naturværdi, påvirkningen på hjemmehørende arter, påvirkning på økosystemfunktioner, økonomiske effekter og helbredseffekter. 0 svarer til ingen, 1 svarer til lav, 2 svarer til middel og 3 svarer til høj påvirkning. Kvaliteten af data, der ligger til grund for vurderingen, angives på en firetrins skala: meget sikker (empiriske, kvantitative data for arten), sikker (overvejende kvalitative data for arten), middel (udelukkende kvalitative data), usikker (få eller ingen data).

	Spredningspotentiale	Levestedets bevarings- og naturværdi	Påvirkning af hjemmehørende arter	Påvirkning af økosystemfunktioner	Økonomiske effekter	Helbreds effekter
Scorer	3	3	3	3	2	0
Datakvalitet	Sikker	Meget sikker	Meget sikker	Meget sikker	Sikker	Meget sikker

Spredningspotentiale: 3 (høj). Spredningspotentialet for engelsk vadegræs er vurderet til høj. Engelsk vadegræs spreder sig med frø, rhizomer, rodsrud og rhizomestykker. Udbredelsen sker med vandstrømme, mennesker, skibsfart og på fødderne af andefugle^{2,6}. Et frø, der spirer, kan hurtigt blive en stor tue ved vegetativ formering og den ses ofte i tuer eller i lange bæltter langs kysten og på vaden^{2,6}.

Levestedets bevarings- eller naturværdi: 3 (høj). Levestedets bevarings- og naturværdi for engelsk vadegræs er vurderet til høj, da den forekommer udbredt og i meget store bestande i beskyttelseskrævende habitater i NATURA2000 og Ramsar-områder. Den forekommer i lysåbne, tidvis oversvømmede habitater på stærkt saltpræget bund i forland, vader, kanten af loer, ydre strandenge og på forstrande⁴.

Påvirkning af hjemmehørende arter: 3 (høj). Engelsk vadegræs er vurderet til at have en høj påvirkning på hjemmehørende arter. Artens hurtige spredning på bekostning af hjemmehørende arter forklares ved dens evne til at modificere habitatet således at den bliver mere velegnet for arten selv⁷. I Danmark er det især kvellervaden, der forsvinder i takt med at engelsk vadegræs breder sig¹. Dette er en trussel mod de naturlige arter i kvellervaden, muslinger, sandorme, snegle og krebsdyr samt de migrerende fugle og vadefugle, der lever heraf⁸⁻¹⁴.

Påvirkning af økosystemer: 3 (høj). Engelsk vadegræs er vurderet til at have en høj påvirkning på økosystemfunktioner. Arten beskrives som en "økosystem ingeniør" (ecosystem engineer), der ændrer det invaderede habitat markant⁷. Arten reducerer bl.a. erosion, øger akkumulering af fint materiale og øger ilttilgængeligheden i substratet^{6,7,8,13}.

Økonomiske effekter: 2 (middel). De negative økonomiske effekter for engelsk vadegræs er vurderet til middel. Blandt andet på Læsø, Nordfyn og Samsø er der bekæmpelse i gang^{8,14}. Bekæmpelse sker såvel mekanisk som ved græsning. De tætte vadegræsbestande kan være et problem i forhold til fiskeri, jagt, sejlads og høst af skaldyr⁶.

Helbredseffekter: 0 (ingen). Engelsk vadegræs er vurderet til ikke at have helbredseffekter.

Kilder

- ¹ Miljøministeriet. Engelsk vadegræs. *Spartina anglica*. <https://mst.dk/natur-vand/natur/artsleksikon/froeplanter/engelsk-vadegraes/> (besøgt 22. juni 2022).
- ² Invasive species compendium. *Spartina anglica* (common cordgrass). <https://www.cabidigitallibrary.org/doi/10.1079/cabicompendium.107739> (besøgt 22. juni 2022).
- ³ Mossberg, B., Stenberg, L. 2007. Den Nye Nordiske Flora. Gyldendal.
- ⁴ Hartvig, P. 2015. Atlas flora Danica. Gyldendal, København.
- ⁵ Schou, J.C., Wind, P., Lægaard, S., 2014. Danmarks græsser. BFN's Forlag.
- ⁶ Nehring, S. and Adersen, H. 2006. NOBANIS – Invasive Alien Species Fact Sheet – *Spartina anglica*. – From: Online Database of the European Network on Invasive Alien Species. https://www.nobanis.org/globalassets/speciesinfo/s/spartina-anglica/spartina_anglica.pdf (besøgt 22. juni 2022).
- ⁷ Proenca, B., Nez, T., Poli, A., Ciutat, A., Devaux, L., Sottolichio, A., de Montaudouin, X., Michalet, R. 2019. Intraspecific facilitation explains the spread of invasive engineer *Spartina anglica* in Atlantic salt marshes. *Journal of vegetation Science* 30, 212-223.
- ⁸ Randløv, M.B. 2007. Det invasive vadegræs *Spartina anglica* i Stavns Fjord, Samsø – et forvaltningsmæssigt perspektiv. Kandidatspeciale Det Naturvidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet, Afdeling for terrestrisk Økologi.
- ⁹ Goss-Custard, J.D., Moser, M.E. 1988. Rates of change in the numbers of Dunlin, *Calidris alpina*, wintering in British estuaries in relation to the spread of *Spartina anglica*. *Journal of Applied Ecology*, 25, 95-109
- ¹⁰ Davis, P., Moss, D. 1984. *Spartina* and waders – The Dyfi estuary. In: *Spartina anglica* in Great Britain (Ed. by Doody, P.J.) pp. 37-40. Focus on Nature Conservation No. 5. Nature Conservancy Council, Huntingdon
- ¹¹ Millard, T.C., Evans, P.R. 1984. Colonization of mudflats by *Spartina anglica*; some effects on invertebrate and shorebird populations at Lindisfarne. In: *Spartina anglica* in Great Britain (ed. Doody, P.J.) pp. 41-48. Focus on Nature Conservation No. 5. Nature Conservancy Council, Huntingdon
- ¹² McCorry, M.J., Otte, M.L. 2000. Ecological effects of *Spartina anglica* on the macroinvertebrate infauna of the mud flats at Bull Island, Dublin Bay, Ireland. *Web Ecology* 2, 71-73
- ¹³ Bouma, T.J., Ortells, V., Ysebaert, T. 2009. Comparing biodiversity effects among ecosystem engineers of contrasting strength: macrofauna diversity in *Zostera noltii* and *Spartina anglica* vegetations. *Helgoland Marine Research* 63, 3-18.
- ¹⁴ DOF Fyn. Vadegræs (besøgt 22. juni 2022).
- ¹⁵ Maricle, B.R., Lee, R.W. 2006. Effects of environmental salinity on carbon isotope discrimination and stomatal conductance in *Spartina* grasses. *Marine Ecology Progress Series* 313, 305-310.
- ¹⁶ Nielsen, K., Sømod, B., Christiansen, T. 2001. Typeinddeling og kvalitetselementer for marine områder i Danmark. Faglig rapport fra DMU, nr. 369.
- ¹⁷ Arter.dk, art: Engelsk vadegræs – *Spartina anglica*. <https://arter.dk/taxa/taxon/details/320e2cf9-f785-ea11-aa77-501ac539d1ea>.